

'Ik kan met de hand op het hart zeggen dat wij het hier goed voor elkaar hebben'

Gemeente Westervoort boekt succes met aanpak zwerfafval

Voor veel gemeenten is zwerfafval een groot en vaak groeiend probleem. Het is dan zaak om een effectief beleid op te stellen waarmee die overlast kan worden tegengaan. In de gemeente Westervoort is men daar, na een jarenlang proces, goed in geslaagd. Burgers worden succesvol betrokken bij opruimacties en zorgen zo gezamenlijk voor een schoon straatbeeld.

Auteur: Nino Stuivenberg

Een succesvol afvalbeleid is niet iets wat komt aanwaaien of in korte tijd op poten gezet wordt. Dat blijkt al snel uit een gesprek met medewerkers van de gemeente Westervoort die zich met dit onderwerp bezighouden. Voor de eerste maatregelen op het gebied van zwerfafval moeten we bijna tien jaar terug in de tijd, vertelt Karin Hammink, coördinator actief burgerschap bij de gemeente

Westervoort. 'De gemeente Westervoort heeft sinds 2009 een beleid om zwerfafval tegen te gaan; we zijn dus al een aantal jaar planmatig bezig om zwerfafval aan te pakken. De laatste drie jaar hebben we écht grote stappen gezet.'

Vooruitstrevende aanpak

Het beleid roept vanzelfsprekend de vraag

op waarom de gemeente er zo vroeg bij was. Hammink legt uit: 'Wij hadden in het verleden geen acuut probleem met zwerfafval, maar constateerden wel een toename op straat. Je voelt dan aan dat er iets moet gebeuren.' Dat de daad vervolgens ook bij het woord werd gevoegd, is grotendeels te danken aan wethouder Hans Breunissen. 'De wethouder zit er bovenop en is heel actief

5 min. leestijd

op dit gebied. Bovendien hebben wij een aantal mensen binnen die dit onderwerp een warm hart toedragen.' Hammink verwijst daarbij naar het team van drie personen waarin zij momenteel werkt. Dit team bestaat naast Hammink uit Mario van Reij, coördinator openbare ruimte, en Anita de Graaf, beleidsmedewerker afval. De Graaf was ook verantwoordelijk voor het opstellen van het Afvalbeleidsplan.

Nadat het beleid opgesteld was, volgden er in de loop der jaren steeds meer acties. De Diftar-regeling werd ingevoerd en de laatste vijf jaar is de hoeveelheid huishoudelijk restafval teruggebracht van 200 kilogram naar nu 138 kilogram per inwoner. De gemeente doet sinds 2010 jaarlijks mee aan de Landelijke Opschoondag. Bij de laatste editie van die dag deden maar liefst vierhonderd inwoners mee, wat aanzienlijk is op een inwoneraantal van vijftienduizend. De Graaf is dan ook heel tevreden met de vooruitgang die de gemeente geboekt heeft op dit gebied: 'Ik durf met de hand op het hart te beweren dat wij het hier goed voor elkaar hebben.' Het heeft echter de nodige voeten in de aarde gehad om de burgers daadwerkelijk betrokken te krijgen. Een aantal maatregelen heeft daar sterk aan bijgedragen.

Afvalcoaches

Een gouden zet van de gemeente, die het beleid écht naar een hoger niveau heeft getild, was de introductie van afvalcoaches. Dit idee, afkomstig van Van Reij, werd geïntroduceerd in 2015. 'Het idee was eigenlijk heel simpel: wij wilden dat twee

mensen uit de sociale dienst voltijd bezig zouden zijn met het opruimen van afval', legt Van Reij uit. 'Op die manier wordt het voor de mensen zichtbaar dat er actief gewerkt wordt aan een schoner straatbeeld. Zodra het zichtbaar schoner wordt, merk je dat bewoners ook direct een stuk actiever worden.' Het oorspronkelijke idee was om het concept van de afvalcoaches een half jaar uit te proberen, met de optie om een jaar te verlengen.

'Het is eigenlijk een totaalconcept geworden'

Gezien het succes van de invoering is besloten om het concept voort te zetten, met als resultaat dat er tot op de dag van vandaag nog afvalcoaches actief zijn. De coaches rouleren; om het half jaar komen er twee nieuwe medewerkers in dienst.

Behalve op zwerfafval richten de coaches zich tegenwoordig ook op afvalscheiding. De gemeente heeft ervoor gezorgd dat ze goed te herkennen zijn. Van Reij: 'De coaches zijn in een donkerblauw uniform gestoken. Bewust niet in het geel, omdat er ook een stukje reputatie bij komt kijken. De coa-

SPECIAL REINIGEN

ches zijn nu heel herkenbaar en worden op straat aangesproken. Dat is precies hoe wij het wilden: ze worden niet uitgelachen, maar hebben juist een bepaalde status verworven.'

Wisselwerking

Ook op andere manieren probeert de gemeente burgers te stimuleren, bijvoorbeeld door de samenwerking te zoeken met sportverenigingen en basisscholen. Met drie sportverenigingen uit de gemeente (SC Westervoort, AVW'66 en TV Westervoort) werd een convenant gesloten: Westervoort (zwerf)afval vrij. De Graaf: 'Wij merkten dat sportclubs in de gemeente met een afvalprobleem zaten. Daarom zijn we als gemeente snel aangehaakt bij de landelijke pilot Schoon Belonen. De clubs scheiden nu al zo'n twee jaar hun flesjes, blikjes en pakjes én houden een groot gebied rond hun accommodatie zwerfafvalvrij.'

'Sinds de pilot is het bij ons zichtbaar schoner. Het afvalvrij houden van de accommodaties deden de clubs al langer, maar door dit convenant is het oppervlak uitgebreid met een gebied om de accommodaties heen. Zo zorgen de clubs er ook voor dat bijvoorbeeld de aanrijroutes er netjes bij liggen. Het totale oppervlak is door de drie clubs opgedeeld, zodat iedere club verantwoordelijkheid heeft over een eigen gebied.' Als tegenprestatie krijgt iedere club 500 euro op jaarbasis, al is het ze daar niet om te doen, denkt Hammink. 'Als ik hen vraag waar ze het geld voor gebruiken, dan kunnen ze dat amper vertellen. Blijkbaar gaat het ze niet zo om het geld.'

Kinderen van de basisschool maken de omgeving van de school zwerfafvalvrij.

Vrijwilligers tijdens de Landelijke Opschoondag in de wijk Ganzenpoel.

Anita de Graaf en Karin Hammink

Jongeren bereiken

Ook alle basisscholen uit Westervoort werken samen met de gemeente. Hammink: 'We zijn met hen in overleg gegaan. Je ziet dan al snel: als drie van de vijf mee willen doen, dan kunnen en willen de andere twee scholen niet achterblijven.' Met de scholen is overigens geen convenant gesloten. 'Het gaat daar vooral om het educatieve belang en wat minder om het resultaat. We hebben afgesproken dat zij de terreinen vrijhouden van zwerfafval. In ruil daarvoor geven wij op iedere school lessen over afval en zetten wij onze coaches ook bij hen in. Het is eigenlijk een totaalconcept geworden.'

De afvalcoaches hebben inmiddels status verworven binnen de gemeente

Naast de eerder genoemde partijen werkt Westervoort bijvoorbeeld ook samen met jongerenvereniging Creon en Stichting Kulturhus De Nieuwhof. Het is een behoorlijke uitdaging om jongeren bij dit soort projecten te betrekken, erkent Hammink. De jongerenvereniging probeert daar desondanks op allerlei manieren op in te spelen, en dat lukt behoorlijk. 'Zij proberen vooral bij bestaande activiteiten een element met zwerfafval in te brengen. Zo leg je het ze niet op, maar komen ze er toch mee in aanraking. Zo hebben ze in een carnavalsoptocht meegelopen met het thema zwerfafval, en heeft Creon vorig jaar een

escape room georganiseerd met elementen van zwerfafval erin. Op die manier kun je ook de wat oudere jongeren bereiken.' De aanpak lijkt dus zijn vruchten af te werpen. Hammink: 'Het leuke is dat de jongerenvereniging dit helemaal zelf oppakt; wij hebben het ze niet opgedragen. Zij maken zelf programma's om het onderwerp onder de aandacht te brengen.'

Eindstation

Hoewel het momenteel goed gaat, kan het een uitdaging worden om de huidige situatie te behouden. Zo is er gesteggel over de afvalcoaches. Hammink: 'De huidige termijn van de afvalcoaches is bijna afgelopen, waarna wij twee nieuwe hopen te verwelkomen. Dan moeten die echter wel beschikbaar zijn, en daar ziet het voorlopig niet naar uit.' Wat ook meespeelt, is dat de gemeente Westervoort momenteel op de drempel staat van een ambtelijke fusie met de gemeente Duiven, die op 1 januari 2018 officieel van kracht zal zijn. De ambitie is om het huidige zwerfafvalbeleid uit te breiden en ook in Duiven een efficiënte aanpak te realiseren. Het is nog afwachten of dat ook haalbaar is. Hammink: 'We willen ons beleid breder trekken en toewerken naar een integrale aanpak voor beide gemeenten. We voeren momenteel gesprekken met bewoners om te kijken wat de mogelijkheden zijn.'

Er valt dus nog genoeg winst te boeken, erkent ook Hammink. 'Het hele proces kun je eigenlijk in drieën delen. Eerst pak je het onderwerp als gemeente op, vervolgens zoek je samenwerking met maatschappelijke organisaties, en uiteindelijk hoop je dat de inwoners het zelf oppakken. Die laatste fase hebben wij nog niet bereikt, hoewel er wel gesprekken op de planning staan om dat te bewerkstelligen. Dat is uiteindelijk het doel.'

Wethouder Breunissen (uiterst rechts) tekent het convenant met de drie sportclubs.

SC Westervoort doet ook mee met de pilot.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7231